

Pensionsåldersdilemmat 2023

¹ Eurostat, healthy life years statistics.
² Skandia.

Förord

I den här rapporten belyser vi en av de mest betydelsefulla trenderna i vår tid – den hälso-utveckling som innebär att vi kan se fram emot fler friska år i livet. Utvecklingen går snabbt och äldre människor i EU har i genomsnitt fått fyra extra friska år att se fram emot bara under de senaste tio åren. Dessutom är Sverige det EU-land som toppar listan över flest förväntade friska år i livet för 65-åringar.¹

Denna utveckling ställer dock högre krav på vårt pensionssystem. När varje år räknas och den sammanlagda livsinkomsten ska ligga till grund för pensionsnivån blir balansen mellan antalet år i arbete och antalet år som pensionär viktig. De senaste årens debatt kring pensionsnivåer i det allmänna pensionssystemet har en tydlig koppling till att pensionsåldern inte alls ökat i takt med den ökande medellivslängden. När samma pensionskapital ska räcka under fler antal år så blir månadsbeloppen obönhörligen lägre som följd. Individens val av pensionsålder har alltså stor påverkan på pensionsnivån.

Med fler friska år kan också behovet av en jämn och hög pension öka. Det sätter fingret på en annan stor fråga, nämligen hur pensionspusslet ska läggas. Den allmänna pensionen betalas alltid ut så länge individen lever men kan pausas. I övrigt kan tjänstepensionssparande och privat pensionssparande i regel tas ut under fem års tid som kortast.

Ett sätt att få mer pengar som pensionär är att arbeta längre. Riksdagen har därför fattat beslut om att införa så kallade riktåldrar för allmän pension. Dessa syftar till att för varje årskull visa på en pensionsålder som tar hänsyn till den förväntade medellivslängden och påverkar samtidigt den lägsta ålder som är möjlig att ta ut allmän pension samt vid vilken ålder som grundskyddet kan betalas ut. Genom att förlänga arbetslivet för fler människor blir pensionsnivåerna högre och pensionssystemet mer finansiellt stabilt. Men vad innebär detta för alla dem som står nära pensionen?

I den här rapporten räknar vi på hur mycket det kostar att gå i pension innan riktåldern och hur mycket mer man tjänar om man går i pension efter riktåldern. Vi går igenom hur tidigare eller senare pension påverkar pensionsinkomsten för både privata tjänstemän och offentligt anställda. De flesta svenskar önskar idag att få minst 80 procent av sin slutlön i pension, men för framtida pensionärer ser varken ett långt yrkesliv eller en bra tjänstepension ut att räcka för att uppfylla denna ambition.² Dessutom visar undersökningar som vi

genomfört att den önskade pensionsåldern för de flesta fortsatt är 65 år, även om det leder till en lägre pension.

En annan aspekt av pensionsåldersdilemmat handlar om att de som vill arbeta fram till sin riktålder men där det är annat som hindrar. Det kan handla om att kroppen inte klarar av att fortsätta arbeta på grund av ett ansträngande yrkesliv. Det kan också handla om ålderism som får som till följd att människor tvingas lämna arbetslivet tidigare.

I dessa fall kan ett kompletterande privat pensionsparande bli den trygghet som gör att man inte behöver kompromissa allt för mycket med sin livsstil som pensionär. Det belopp som behöver sparas beror på om individen planerar att gå i pension vid riktåldern, före riktåldern eller till och med arbeta några extra år. Det egna sparandet kan också innebära extra frihet, trygghet och viktig flexibilitet när det kommer till pensionsåldern.

Vi hoppas att denna rapport kan fungera som en kompass för de som står lite närmare pensionen och där pensionsåldersdilemmat är högst påtagligt. Genom att ge en bredare förståelse för de ekonomiska konsekvenserna av olika pensionsval fungerar rapporten också som en kunskapshöjare för de som har långt kvar till pension. Genom att betona vikten av att göra aktiva val för sin tjänstepension och ta ansvar för det egna sparandet, kan vi alla bidra till tryggare och bättre pensioner för fler. ●

Mattias Munter, pensionsekonom Skandia

Sammanfattning

I den här rapporten undersöker vi det stora pensionsåldersdilemmat – valet att gå i pension innan riktåldern för pensioner och därmed få en lägre pension eller valet att arbeta i något år extra för att på så vis få ut mer i månaden som pensionär.

Vad blir effekten kopplat till det nya systemet med riktålder för pensioner?

Vi utgår från det nya systemet med riktålder för pensioner som planeras att införas år 2026. Det nya systemet kommer ur vetenskapen att den genomsnittliga livslängden i Sverige ökar men att den genomsnittliga pensionsåldern ställt relativt stilla, med sjunkande pensionsnivåer som konsekvens. Det nya systemet syftar till att stegvis höja pensionsåldern och på så vis balansera den förväntade tiden i arbete respektive pension för varje årskull. Individer kan även fortsättningsvis välja att gå i pension såväl innan som efter riktåldern, men resultatet blir att pensionsinkomsten påverkas påtagligt.

Hur påverkar olika sektorer?

Vi undersöker yrkesgrupper i olika sektorer, redovisningsekonomer som representerar privata tjänstemän, samt förskolelärare som representerar kommunalt anställda.

Vid valet att gå i pension två år innan riktåldern minskar pensionsinkomsten med ungefär 14 procent. Valet att arbeta ett par år extra efter riktåldern, med nedtrappning till 75 respektive 50 procent arbetad tid, leder till att pensionsinkomsten ökar

med 15 procent för de kommunalt anställda förskolelärarna. För de privata tjänstemännen som arbetar som redovisningsekonomer, blir det mellan 16 och 17 procent högre pension. Detta illustrerar att drivkrafterna till arbeta är något starkare i de privata tjänstepensionsavtalen.

Hur påverkas kompensationsgraden?

Beräkningarna i denna rapport visar på en viktig tumregel. För 1960-talister som går i pension två år innan riktåldern minskar kompensationsgraden med knappt 10 procent. Det vill säga, pensionen som andel av slutinkomsten de sista fem åren på arbetsmarknaden minskar med en knapp tiondel. Att arbeta ett par år extra efter riktåldern, med nedtrappning till 75 respektive 50 procent arbetad tid, höjer å andra sidan kompensationsgraden med närmare 10 procent. Denna enkla tumregel ger en bra indikation för individen kring effekten av tidigare eller senare pensionering.

Går det att kompensera med vardagssparande?

Att sätta av 1 550 kronor varje månad i kompletterande privat pensionssparande är en strategi som kan dryga ut den framtida pensionsinkomsten. För de som påbörjar sparandet under 2023, och är födda 1962, ökar pensionsinkomsten med 600 kronor vid riktåldern. Det blir en mindre effekt då individerna börjar spara relativt sent i livet. De som är födda 1965 och börjar spara privat under 2023 får 900 kronor mera i pension, vid riktåldern, medan effekten för de födda 1968 är 1 400 kronor mera i pension. ●

Tabell 1. Så påverkas pensionsinkomsten av valet av pensionsålder.

	Pension två år innan riktåldern	Pension två år efter riktåldern* (nedtrappning till 75% respektive 50% arbetad tid)	Vilken effekt ger ett privat pensions-sparande? Räknat på 1550 kr/månad med start 2023
Redovisningsekonom (representerar den privata sektorn)			
Född 1962	- 4 400 kr/månad, -14%	+ 5 350 kr/månad, +17%	+ 600 kr/månad, +1,9%
Född 1965	- 5 250 kr/månad, -14%	+ 6 150 kr/månad, +16%	+ 900 kr/månad, +2,4%
Född 1968	- 5 650 kr/månad, -14%	+ 6 700 kr/månad, +17%	+ 1 400 kr/månad, +3,5%
Förskolelärare (representerar den offentliga sektorn)			
Född 1962	- 3 850 kr/månad, -14%	+ 4 350 kr/månad, +15%	+ 600 kr/månad, +2,1%
Född 1965	- 4 100 kr/månad, -15%	+ 4 200 kr/månad, +15%	+ 900 kr/månad, +3,2%
Född 1968	- 4 350 kr/månad, -14%	+ 4 700 kr/månad, +15%	+ 1 400 kr/månad, +4,6%

Tabell 2

	Kompensationsgraden, pensionering vid riktåldern	Kompensationsgraden, pensionering 2 år innan riktåldern	Kompensationsgraden, pensionering 2 år efter riktåldern (75%, 50% arbetad tid)
Redovisningsekonom (representerar den privata sektorn)			
Född 1962	76%	67%	85%
Född 1965	82%	73%	93%
Född 1968	80%	71%	90%
Förskolelärare (representerar den offentliga sektorn)			
Född 1962	76%	67%	85%
Född 1965	73%	64%	81%
Född 1968	76%	67%	85%

Inledning

Införandet av riktålder för pensioner förändrar pensionssystemet. Det innebär att åldern för när allmän pension, garantipension samt bostadstillägg för pensionärer kan tas ut, gradvis skjuts upp. Tidigare baserades systemet på den typiska pensionsåldern 65 år. För den generation som idag närmar sig pensionen är det 67 år som man behöver förhålla sig till och för de som är födda på 1990-talet förväntas nivån landa på 69 år.

Pensionsgruppen beslutade redan i slutet av 2017 om införandet av riktålder för den allmänna pensionen. Arbetet med att skapa ett nytt system inleddes och en proposition om det nya systemet lämnades över av regeringen till riksdagen i maj 2019.³ Från och med den 1 januari 2020 började en del förändringar av pensionssystemet att

gälla, där en av förändringarna var att den lägsta åldern för att ta ut allmän pension höjdes från 61 till 62 år.⁴ Ett viktigt element i det nya systemet är att indexeringen uppåt av typisk pensionsålder, i form av riktålder, gradvis kommer att fortsätta i takt med utvecklingen av medellivslängden. Ju yngre personen är idag, desto högre riktålder för pensioner kan denne förväntas behöva anpassa sin pensionsplanering och sitt pensionssparande till.

En fråga som många av förståeliga skäl ställer sig är hur den egna pensionen kommer att påverkas. I denna rapport riktas fokus mot 1960-talisterna, som väntas behöva förhålla sig till 67 år som riktåldern för pensioner, eller 68 år om de är födda i slutet av årtiondet. ●

³ Prop. 2018/19:133.

⁴ Pensionsmyndigheten (2022).

Riktåldern för pensioner

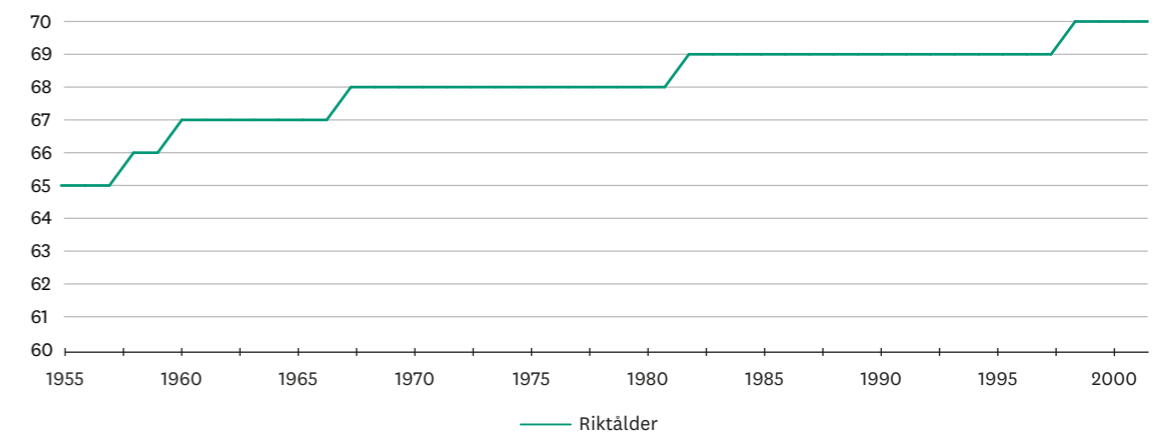
Egentligen har vi sedan 2003 ingen fast pensionsålder i Sverige men normen är fortsatt stark kring 65 års ålder i Sverige. Det är möjligt att gå i pension såväl innan som efter denna ålder men grundskydd, bostadstillägg, andra socialförsäkringar och tjänstepensionsavtal hade en tydlig koppling till just 65 års ålder. De som gick i pension tidigare fick lägre pension, medan de som jobbade längre fick högre pension. I takt med att livslängden och antalet friska levnadsår ökar, har Sverige övergått mot ett nytt system med riktålder för pensioner. Poängen är att riktåldern för pensioner inte är den samma för personer som är födda olika år. De som är födda senare har en högre förväntad riktålder, utifrån perspektivet att yngre generationer också förväntas ha längre livslängd. Liksom tidigare är det både möjligt att gå i pension innan och efter riktåldern, med resultatet att pensionsinkomsten påverkas.

Riktåldern kommer att fastställas och beslutas varje år men användas först sex år senare. Den kan ändras med max ett år i taget, förutsatt att den inte har ändrats under de tre föregående åren. Samtidigt finns i Pensionsmyndighetens senaste kalkylmodell v 4,4 en funktion där riktåldern kan uppskattas för personer baserat på deras födelseår. I skrivande stund är de aktuella estimaten att pensionsåldern 65 år gäller för dem som är födda 1957 eller tidigare, medan de som är födda 1958 och 1959 har riktåldern 66 år. För de som är födda mellan 1960 och 1966 gäller riktåldern 67 år. Därefter är det 68 år som gäller för personer födda mellan 1967 och 1980. För de som är födda 1981 eller senare gäller riktåldern 69 år.

Det kan noteras att i den tidigare typfallsmodellen v 4.0 var så att personer födda mellan 1960 och 1970 hade riktåldern 67 år, och det var först personer födda 1971 hade riktåldern 68 år. Det är ett exempel på hur Pensionsmyndighetens modell gradvis ändrar estimaten kring vad som kommer att bli riktåldern framöver för olika generationer. Trendmässigt ökar riktåldern, vilket är i linje med att pensionssystemet anpassar sig till att allt fler lever längre upp i åldrarna.

Fokus för denna rapport är 1960-talisternas pensioner, och mera specifikt mäts pensionerna för personer födda 1962 (61 år under 2023), 1965 (58 år) samt 1968 (55 år). För de som är födda 1962 och 1965 gäller riktåldern 67 år, medan nivån för de födda 1968 är 68 år. De pensionsekonomiska beräkningarna i denna rapport visar på hur pensionerna förväntas bli för personer födda i början, mitten och slutet av 1960-talet, i privat och offentlig sektor. För samtliga beräknas pensionerna dels om individen går i pension vid riktåldern, om denne går i pension två år innan riktåldern, dels om individen fortsätter arbeta två år extra efter riktåldern, med 75 respektive 50 procent arbetad tid. De pensionsekonomiska analyserna i denna rapport syftar till att öka kunskapen om riktåldern och pensionerna, så att fler kan planera för sin pension med bättre framförhållning. ●

Riktålder för pension och födelseår. Förväntad utveckling av riktålder för pension visas, enligt Pensionsmyndighetens typfallsmodell v 4,4.

Pensionsekonomiska beräkningar

Denna rapport undersöker pensioner för personer födda 1962, 1965 samt 1968. Därmed ges insikt i hur situationen ser ut för de som fyller 61, 58 respektive 55 år under 2023. Beräkningarna genomförs dels för en typisk privat tjänsteman, som arbetar som redovisningsekonom, och en typiskt kommunalt anställd, som arbetar som förskolelärare. Data om löner för respektive yrke och födelseår har hämtats in från SCB. Samtliga typfallen antas studera tre år innan de etablerar sig på arbetsmarknaden genom heltidsanställning vid 24 års ålder. Individerna etablerar sig på samma yrke som de har livet ut, och har inte perioder av arbetslöshet eller längre sjukfrånvaro under karriären.

De lever alla i en samborelation, få sitt första barn vid 30 års ålder och sitt andra barn vid 32 års ålder. Föräldradagarna delas lika sambon. Individerna antas efter åren med föräldraledighet ha 90 procent arbetad tid, fram tills året då det äldsta barnet fyller 6 år. Det vill säga, beräkningarna utgår från en typisk person, som har jämn fördelning av ansvaret för barn och familj med sin sambo. Ett antagande är att nedgången i arbetad tid för att ta hand om barnen inte påverkar individens långsiktiga karriärutveckling, utan bara den pensionsgrundande inkomsten under de aktuella åren. Beräkningarna syftar till att ge perspektiv på situationen för en typisk individ, och särskiljer inte mellan kvinnor och män. Inkomsterna är representativa för genomsnittet för båda könen i respektive yrke och ålder.

Pensionsavtalen är ITP-2 för de anställda i privat sektor och KAP-KL för kommunalt anställda. En real lönevektor byggs bakåt, respektive framåt, baserat på SCB siffror över privat sektors respektive kommunal sektors löneutveckling över tid. Med hjälp av SCB Prisomräknaren räknas samtliga löner realt till januari 2023 års kronor. Den reala lönetillväxten för 2024 och framåt sätts till 1,6 procent, och real avkastning sätts till 3,3 procent. Beräkningarna genomförs i Pensionsmyndighetens Typfallsmodell v. 4.3, och antagandena om framtida real lönetillväxt och avkastning har baserats på samtal med Pensionsmyndigheten.

Det är tre pensionsekonomiska scenarion som undersöks:

Scenario 1

Individen går i pension vid riktåldern.

Scenario 2

Individen går i pension 2 år innan riktåldern.

Scenario 3

Individen går i pension 2 år efter riktåldern, med 75% arbetad tid första året och 50% arbetad tid andra året.

Dessutom tar beräkningarna hänsyn till vad som effekten på pensionen blir, ifall individen tillsammans med sin sambo, från och med början av 2023, börjar genomföra vardagssparande. Pengarna från vardagssparandet delas lika med sambo och läggs i kompletterande privat pensionssparande. Den första besparingen är att konsumera fyra koppar kaffe latte mindre tillsammans per vecka, alltså två koppar mindre per sambo (560 kronor sparas varje månad). Den andra besparingen är att byta ut en middag som beställs hem per vecka eller äts ute, till att laga maten själv (600 kronor sparas varje månad). Den tredje besparingen är att ha två taxiresor mindre per vecka (1 600 kronor sparas varje månad). En fjärde besparing är att ha en färre streamingtjänster på abonnemang (150 kronor sparas varje månad). Den sista besparingen är att genom förändrat beteende minska elförbrukningen med en tiondel, med antagandet att de ovanligt höga elpriserna under 2022 normaliseras framöver (260 kronor sparas varje månad). Totalt kan hushållet därmed spara 3 170 kronor per månad, som blir 1 585 kronor i kompletterande privat sparande vardera, för de två vuxna som är i samborelation. Efter avrundning antas att individerna kan spara 1 550 kronor per månad genom vardagssparande.

Beräkningarna kan även anses vara representativa för en ensamstående person, som genomför besparingarna på egen hand. I och med att typfallen i denna studie är nära riktåldern för pensioner, har de relativt få år på sig att spara. Som rapportens beräkningar visar har sparande trots det en tydlig effekt på den slutliga pensionsinkomsten, särskilt för de som kombinerar sparandet med att arbeta

ett par år extra, med nedgång i arbetad tid, efter riktåldern. Det är aldrig för sent att börja bygga upp ett kompletterande sparande inför pensionen, medan det självklart är så att de som börjar tidigare får större utväxling på sitt sparande. En ytterligare fördel med vardagssparande är att individen lär sig att leva på mindre ekonomiska medel, vilket underlättar övergången till en pensionsinkomst. ●

Pensionen för privat tjänsteman född 1962 (61 år)

En redovisningsekonom som är född 1962 och efter avslutade studier arbetar ett helt yrkesliv innan denne går i pension vid 67 års ålder, kan se fram emot en pensionsinkomst på 31 750 kronor. Pensionsinkomsten motsvarar 76 procents kompensationsgrad, i jämförelse med slutlönen de sista fem åren i arbetslivet. Om redovisningsekonomerna börjar spara 1 550 kronor per månad med start 2023 ökar pensionsinkomsten med 600 kronor. Då individen börjar pensionsspara först relativt nära pensionsåldern, blir effekten mindre än om sparandet börjar vid tidigare ålder. Samtidigt lönar sig ett kompletterande privat sparande även om det börjas sent.

Ifall individen går i pension två år innan riktåldern, minskar pensionsinkomsten med 4 400 kronor. Kompensationsgraden sjunker till 67 procent av

slutlönen de sista fem åren i arbetslivet. Om individen påbörjar ett kompletterande privat sparande på 1 550 kronor från och med 2023 ökar pensionsinkomsten med 300 kronor. Det är en lägre summa, eftersom tidig pension innebär att individen som börjar spara vid sen ålder har få år på sig att bygga upp ett kompletterande privat sparande.

Att däremot gå i pension två år efter riktåldern, ett första år med 75 procent arbetad tid följt av ett andra år med 50 procent arbetad tid, leder till att pensionsinkomsten ökar med 5 350 kronor. Kompensationsgraden ökar till 85 procent. Privat kompletterande sparande som påbörjas under 2023 höjer pensionsinkomsten med 850 kronor, och leder till att kompensationsgraden höjs ytterligare till 87 procent. ●

Tabell 3. Privat tjänsteman (redovisningsekonom) född 1962, ITP-2 pensionsavtal. Samtliga siffror är januari 2023 års kronor.

	Scenario 1: Pension vid riktåldern (67 år)	Scenario 2: Pension 2 år innan riktåldern (65 år)	Scenario 3: Pension två år efter riktåldern (69 år), 75% respektive 50% arbete sista två åren.
Pensionen beräknad till	31 750 kr	27 350 kr	37 100 kr
Andel av slutlön	76%	67%	85%
Slutlön per månad (snittet fem sista åren i arbete, omräknad till heltid)	42 050 kr	40 850 kr	43 400 kr
Varav allmän pension	23 900 kr	20 750 kr	27 850 kr
Varav tjänstepension	7 850 kr	6 600 kr	9 250 kr
Samlat pensionskapital när individen går i pension, exkl. privat kompletterande sparande.	5,3 miljoner kr	4,8 miljoner kr	5,7 miljoner kr
Pensionen om individen sedan 2023 sparar 1 550 kr/månad	32 350 kr	27 650 kr	37 950 kr
Andel av slutlön	77%	68%	87%
Ökning av pensionen	+ 600 kr	+ 300 kr	+ 850 kr

Pensionen för privat tjänsteman född 1965 (58 år)

Tabell 4. Privat tjänsteman (redovisningsekonom) född 1965, ITP-2 pensionsavtal. Samtliga siffror är januari 2023 års kronor.

	Scenario 1: Pension vid riktåldern (67 år)	Scenario 2: Pension 2 år innan riktåldern (65 år)	Scenario 3: Pension två år efter riktåldern (69 år), 75% respektive 50% arbete sista två åren.
Pensionen beräknad till	37 500 kr	32 250 kr	43 650 kr
Andel av slutlön	82%	73%	93%
Slutlön per månad (snittet fem sista åren i arbete, omräknad till heltid)	45 550 kr	44 150 kr	47 000 kr
Varav allmän pension	28 350 kr	24 550 kr	32 900 kr
Varav tjänstepension	9 150 kr	7 700 kr	10 750 kr
Samlat pensionskapital när individen går i pension, exkl. privat kompletterande sparande.	6,4 miljoner kr	5,9 miljoner kr	7,0 miljoner kr
Pensionen om individen sedan 2023 sparar 1 550 kr/månad	38 400 kr	32 900 kr	44 900 kr
Andel av slutlön	84%	75%	96%
Ökning av pensionen	+ 900 kr	+ 650 kr	+ 1 250 kr

Den redovisningsekonom som är född 1965 och som efter att ha förvärvat arbetat ett helt yrkesliv, går i pension vid riktåldern 67 år får en pensionsinkomst på 37 500 kronor. Detta motsvarar 82 procent kompensationsgrad i jämförelse med slutlönen de sista fem åren i arbetslivet. Av de sex typfall som jämförs i denna rapport är privat tjänsteman född 1965 den som har högst kompensationsgrad. Pensionssystemet fungerar så att även inom samma generation kan utfallen bli något annorlunda, beroende på under vilken del av årtiondet som en individ är född. Givet att individen sedan 2023 börjar genomföra vardagsbesparingar och lägger undan 1 550 kronor på kompletterande privat pensionssparande, ökar pensionsinkomsten med 900 kronor. Kompensationsgraden höjs i så fall till 84 procent.

Om individen i stället går i pension två år innan riktåldern, minskar pensionsinkomsten med 5 250 kronor. Kompensationsgraden blir 73 procent av

slutlönen de sista fem åren i arbetslivet. Det kompletterande privata sparandet som påbörjas under 2023 leder till att pensionsinkomsten ökar med 650 kronor. Effekten blir lägre än vid pension vid riktåldern, då individen har färre år på sig att bygga upp det kompletterande privata sparandet.

Ifall individen i stället går i pension två år efter riktåldern, ett första år med 75 procent arbetad tid följt av ett andra år med 50 procent arbetad tid, ökar pensionsinkomsten med 6 150 kronor. Individen får en mycket hög kompensationsgrad på hela 93 procent. Om ett par års senare pensionering kombineras med privat kompletterande pensionssparande sedan 2023, blir pensionsinkomsten ytterligare 1 250 kronor högre, medan kompensationsgraden blir så hög som 96 procent. Med extra år på arbetsmarknaden och dessutom kompletterande privat sparande, blir pensionsinkomsten nästan lika hög som arbetsinkomsten de sista åren på arbetsmarknaden. ●

Pensionen för privat tjänsteman född 1968 (55 år)

Redovisningsekonomen som är född 1968 etablerar sig ett år senare på arbetsmarknaden, jämfört med personer födda tidigare under samma generation, och behöver samtidigt förhålla sig till riktåldern 68 år i stället för 67 år. Efter ett helt yrkesliv, utan avbrott på grund av längre sjukskrivning eller arbetslöshet får individen en pensionsinkomst motsvarande 39 800 kronor per månad. Detta motsvarar en kompensationsgrad på 80 procent. Kompletterande privat sparande som påbörjas under 2023 leder till att pensionsinkomsten höjs med 1 400 kronor per månad och kompensationsgraden blir 82 procent.

I det scenario då individen går i pension två år innan riktåldern minskar pensionsinkomsten med 5 650 kronor. Kompensationsgraden blir 71 procent av slutlönen de sista fem åren i arbetslivet. Ifall ett kompletterande privata sparande påbörjas under

2023, genom vardagsbesparingar, ökar pensionsinkomsten med 1 100 kronor och kompensationsgraden höjs till 73 procent. Individen börjar det kompletterande privata sparandet tidigare i sitt liv än i de andra exemplen, vilket innebär större avkastning.

Genom att gå i pension två år efter riktåldern, ett första år med 75 procent arbetad tid följt av ett andra år med 50 procent arbetad tid, ökar pensionsinkomsten med 6 700 kronor. Kompensationsgraden blir hög, hela 90 procent. Ifall individen även har privat kompletterande pensionssparande sedan 2023, blir pensionsinkomsten ytterligare 1 850 kronor högre och kompensationsgraden höjs till 94 procent. Effekten på det kompletterande privata sparandet blir högre ju tidigare individen börjar, och ju senare denne går i pension. ●

Tabell 5. Privat tjänsteman (redovisningsekonom) född 1968, ITP-2 pensionsavtal.
Samtliga siffror är januari 2023 års kronor.

	Scenario 1: Pension vid riktåldern (68 år)	Scenario 2: Pension 2 år innan riktåldern (66 år)	Scenario 3: Pension två år efter riktåldern (70 år), 75% respektive 50% arbete sista två åren.
Pensionen beräknad till	39 800 kr	34 150 kr	46 500 kr
Andel av slutlön	80%	71%	90%
Slutlön per månad (snittet fem sista åren i arbete, omräknad till heltid)	50 050 kr	48 450 kr	51 650 kr
Varav allmän pension	29 300 kr	25 250 kr	34 150 kr
Varav tjänstepension	10 400 kr	8 900 kr	12 350 kr
Samlat pensionskapital när individen går i pension, exkl. privat kompletterande sparande.	6,5 miljoner kr	6,0 miljoner kr	7,1 miljoner kr
Pensionen om individen sedan 2023 sparar 1 550 kr/månad			
	38 400 kr	32 900 kr	44 900 kr
Andel av slutlön	84%	75%	96%
Ökning av pensionen	+ 900 kr	+ 650 kr	+ 1 250 kr

Pensionen för kommunalt anställd född 1962 (61 år)

Tabell 6. Kommunalt anställd (förskolelärare) född 1962, ITP-2 pensionsavtal. Samtliga siffror är januari 2023 års kronor.

En förskolelärare som är född 1962 och efter avklarade studier arbetar hela yrkeslivet fram tills pensionen vid riktåldern 67 år får en pensionsinkomst på 28 200 kronor. Detta motsvarar 76 procent kompensationsgrad som andel av slutlönen de sista fem åren i yrkeslivet. Om förskoleläraren sedan 2023 börjar genomföra vardagsbesparingar och lägger undan 1 550 kronor varje månad på kompletterande privat pensionssparande, ökar pensionsinkomsten med 600 kronor. Trots att individen börjar sitt kompletterande privata sparande först nära pensionen, ökar kompensationsgraden ändå något till 77 procent. Samtidigt gör vanan att leva sparsamt att övergången till att leva på en pensionsinkomst blir enklare för individen.

Om förskoleläraren går i pension två år innan riktåldern, minskar pensionsinkomsten med 3 850 kronor. Kompensationsgraden sjunker till 67 procent. Genom kompletterande privat sparande på 1 550 kronor från och med 2023 ökar pensionsinkomsten med 300 kronor. Sparandet sker bara några år, men leder ändå till att kompensationsgraden höjs lite till 68 procent.

Ifall förskoleläraren går i pension två år efter riktåldern, ett första år med 75 procent arbetad tid följt av ett andra år med 50 procent arbetad tid, ökar pensionsinkomsten med 4 350 kronor. Kompensationsgraden höjs till 85 procent. I det fall då individen dessutom börjar ett privat kompletterande sparande sedan 2023, höjs pensionsinkomsten med 850 kronor och kompensationsgraden höjs till 87 procent. ●

	Scenario 1: Pension vid riktåldern (68 år)	Scenario 2: Pension 2 år innan riktåldern (66 år)	Scenario 3: Pension två år efter riktåldern (70 år), 75% respektive 50% arbete sista två åren.
Pensionen beräknad till	28 200 kr	24 350 kr	32 550 kr
Andel av slutlön	76%	67%	85%
Slutlön per månad (snittet fem sista åren i arbete, omräknad till heltid)	37 250 kr	36 150 kr	38 450 kr
Varav allmän pension	21 150 kr	18 200 kr	24 500 kr
Varav tjänstepension	7 050 kr	6 150 kr	8 050 kr
Samlat pensionskapital när individen går i pension, exkl. privat kompletterande sparande.	5,6 miljoner kr	5,1 miljoner kr	6,1 miljoner kr
Pensionen om individen sedan 2023 sparar 1 550 kr/månad	28 800 kr	24 650 kr	33 400 kr
Andel av slutlön	77%	68%	87%
Ökning av pensionen	+ 600 kr	+ 300 kr	+ 850 kr

Pensionen för kommunalt anställd född 1965 (58 år)

Tabell 7. Kommunalt anställd (förskolelärare) född 1965, ITP-2 pensionsavtal. Samtliga siffror är januari 2023 års kronor.

	Scenario 1: Pension vid riktåldern (67 år)	Scenario 2: Pension 2 år innan riktåldern (65 år)	Scenario 3: Pension två år efter riktåldern (69 år), 75% respektive 50% arbete sista två åren.
Pensionen beräknad till	27 850 kr	23 750 kr	32 050 kr
Andel av slutlön	73%	64%	81%
Slutlön per månad (snittet fem sista åren i arbete, omräknad till heltid)	38 400 kr	37 200 kr	39 650 kr
Varav allmän pension	21 200 kr	17 900 kr	24 450 kr
Varav tjänstepension	6 650 kr	5 850 kr	7 600 kr
Samlat pensionskapital när individen går i pension, exkl. privat kompletterande sparande.	5,5 miljoner kr	5,1 miljoner kr	6,0 miljoner kr
Pensionen om individen sedan 2023 sparar 1 550 kr/månad	28 750 kr	24 400 kr	33 300 kr
Andel av slutlön	75%	66%	84%
Ökning av pensionen	+ 900 kr	+ 650 kr	+ 1 250 kr

Förskoleläraren som är född 1965 och går i pension vid riktåldern 67 år får 27 850 kronor i pensionsinkomst. Detta motsvarar 73 procent kompensationsgrad. Om även ett privat kompletterande pensionssparande påbörjas sedan 2023 ökar pensionsinkomsten med 900 kronor. Kompensationsgraden höjs då till 75 procent.

Ifall förskoleläraren går i pension två år innan riktåldern minskar pensionsinkomsten med 4 100 kronor. Kompensationsgraden blir 64 procent av slutlönen de sista fem åren i arbetslivet. Kompletterande privata sparandet som påbörjas under 2023 leder till att pensionsinkomsten ökar med 650 kronor. I så fall ökar kompensationsgraden till 66 procent.

I det fall då individen går i pension två år efter riktåldern, ett första år med 75 procent arbetad tid följt av ett andra år med 50 procent arbetad tid, ökar pensionsinkomsten med 4 200 kronor. Individen får en kompensationsgrad på 81 procent av slutlönen de sista fem åren på arbetsmarknaden. Ifall individen även bygger upp ett privat kompletterande sparande på 1 550 kronor sedan 2023, genom vardagsbesparingar, blir pensionsinkomsten ytterligare 1 250 kronor högre. Kompensationsgraden blir då 84 procent. ●

Pensionen för kommunalt anställd född 1968 (55 år)

Den förskolelärare som är född 1968 etablerar sig ett år senare på arbetsmarknaden och arbetar också ett år extra på arbetsmarknaden, som anpassning till riktåldern 68 år. Individens får en pensionsinkomst på 30 400 kronor per månad, vilket motsvarar en kompensationsgrad på 76 procent. Kompletterande privat sparande som påbörjas under 2023 leder till att pensionsinkomsten höjs med 1 400 kronor per månad. Med ett kompletterande privat sparande i denna nivå ökar kompensationsgraden till 79 procent.

Om individen går i pension två år innan riktåldern, minskar pensionsinkomsten med 4 350 kronor. Kompensationsgraden blir 67 procent av slutlönen de sista fem åren i arbetslivet. Ett kompletterande privata sparande som påbörjas under 2023 leder

till att pensionsinkomsten ökar med 1 100 kronor. Kompensationsgraden blir i så fall 70 procent.

Att gå i pension två år efter riktåldern, ett första år med 75 procent arbetad tid följt av ett andra år med 50 procent arbetad tid, ökar pensionsinkomsten med 4 700 kronor jämfört med pensionering vid riktåldern. Kompensationsgraden blir hela 85 procent. Genom att även ha privat kompletterande pensionssparande sedan 2023, blir pensionsinkomsten ytterligare 1 850 kronor högre. Då blir kompensationsgraden 89 procent. Kombinationen att arbeta ett par år extra och dessutom ha ett kompletterande privat sparande ger högst utdelning för individen, och effekten av det privata sparandet blir större ju tidigare det påbörjas. ●

Tabell 8. Kommunalt anställd (förskolelärare) född 1968, ITP-2 pensionsavtal. Samtliga siffror är januari 2023 års kronor.

	Scenario 1: Pension vid riktåldern (68 år)	Scenario 2: Pension 2 år innan riktåldern (66 år)	Scenario 3: Pension två år efter riktåldern (70 år), 75% respektive 50% arbete sista två åren.
Pensionen beräknad till	30 400 kr	26 050 kr	35 100 kr
Andel av slutlön	76%	67%	85%
Slutlön per månad (snittet fem sista åren i arbete, omräknad till heltid)	40 200 kr	38 950 kr	41 500 kr
Varav allmän pension	23 450 kr	19 950 kr	27 150 kr
Varav tjänstepension	6 950 kr	6 100 kr	7 950 kr
Samlat pensionskapital när individen går i pension, exkl. privat kompletterande sparande.	6,0 miljoner kr	5,5 miljoner kr	6,5 miljoner kr
Pensionen om individen sedan 2023 sparar 1 550 kr/månad	31 800 kr	27 150 kr	36 950 kr
Andel av slutlön	79%	70%	89%
Ökning av pensionen	+ 1 400 kr	+ 1 100 kr	+ 1 850 kr

Referenser

Pensionsmyndigheten (2022). "Höjd pensionsålder", uppdaterad 2022-01-30

<https://www.pensionsmyndigheten.se/ga-i-pension/planera-din-pension/hojd-pensionsalder>

Prop. 2018/19:133. "En riktålder för höjda pensioner och följsamhet till ett längre liv", Regeringen, 2019-03-23.

SCB löner. Genomsnittlig månadslön, kronor efter sektor, Yrke (SSYK 2012), kön, ålder och år.

SCB Prisomräknaren.

